

SEPTEMBER · OKTOBER · NOVEMBER 2017 · NR. 123 · ÅRG. 72

Kirke & Sogn

Brorstrup-Ravnkilde Pastorat

SIDEN SIDST

BRORSTRUP-RAVNKILDE

PASTORAT:

Menighedsrådets officielle mail:

8279@sogn.dk

Skriver man til den, vil den altid blive læst af menighedsrådet.

Menighedsrådet har også en fortrolig postkasse, dersom man vil sende personfølsomme oplysninger til rådet: 8279fortrolig@sogn.dk

MENIGHEDSRÅD:

Se konstitueringen på hjemmesiden:

www.brorstrup-ravnkilde-kirke.dk

Graver ved begge kirker:

Søren Chr. Bentzen

Nørvad 1, Ravnkilde, tlf. 29 43 71 80

soerenbentzen@msn.com

Organist, begge kirker:

Karl Alfred Petersen

Skolegade 2, Ravnkilde, tlf. 98 56 91 28

Kirkesanger Brorstrup:

Jens Erik Jensen

Haverslevvej 66, Årestrup

tlf. 98 37 50 11

Kirkesanger, Ravnkilde:

Manuela Rauff

Aars, tlf. 26 36 13 28

Sognepræst:

Holger Lyngberg

Nørvad 1, Ravnkilde, tlf. 98 56 90 55

e-mail: hly@km.dk

Hjælpepræst:

Therese Strand Nielsen

Lyngbyvej 47, Store Brøndum

tlf. 42 40 97 47, e-mail: matn@km.dk

RAVNKILDE SOGN

DØBTE

Emil Thirup Brønbo

født 20.02.2017 i Ravnkilde sogn

døbt 30.07.2017 i Ravnkilde kirke

VIEDE

Tove Skoubo Jensen og

Hans Olaf Agerup Kjeldsen

viet 27.05.2017 i Ravnkilde kirke

BEGRAVEDE:

Ingen

BRORSTRUP SOGN

DØBTE

Albert Sørensen

født 05.03.2017 i Durup sogn

døbt 28.07.2017 i Brorstrup kirke

Lucas Bødker Poulsen

født 09.04.2017 i Ravnkilde sogn

døbt 16.07.2017 i Brorstrup kirke

VIEDE

Ingen

BEGRAVEDE

Ingen

FORSIDEBILLEDET

I kirken-Skt. Jacobi - på torvet i den tyske by Einbeck ligger denne smukke bibel med en forside, som viser de fire evangelistsymboler: Mattæusenglen, Johannesørnen, Markusløven og Lukasoksen. Motiver som i øvrigt også kan ses på prædikensolen i Ravnkilde kirke.

Tove Skoubo Jensen og
Hans Olaf Agerup Kjeldsen

Emil Thirup Brønbo

Albert Sørensen

Lucas Bødker Poulsen

REFORMATIONEN

2017 er et helt specielt år. Vi har meget at fejre. Som led i reformationen udgav tyskeren Martin Luther (1483-1546) i 1529 sin Lille Katekismus for at bidrage til den kristne oplysning af lægfolk. Luthers Lille Katekismus blev efterfølgende oversat til en række sprog, herunder også dansk i 1532. Bogen var lille, og Luthers intention var, at den skulle læres udenad. Den Lille Katekismus skulle vejlede præster, lærere, og fædre i den kristne undervisning og opdragelse af børn og unge. Udformet som spørgsmål og dertilhørende svar, gennemgår Luther i Den Lille Katekismus De Ti Bud, trosbekendelsen, Fadervor og sakramenterne.

De centrale ideer i Luthers kristendomsforståelse var opgøret med afladstanken og helgendyrkelse til fordel for en vægtning af gode gerninger, social forpligtelse og Guds nåde og frelse. Et reformatorisk kernepunkt var, at Bibelen stod over paven, og at forkyndelsen skulle finde sted, så almindelige mennesker som du og jeg, kunne forstå indholdet – dvs. på modersmålet og ikke på latin.

REFORMATIONEN

Meget få mennesker har haft så stor indflydelse på den vestlige verdens tankegang som Martin Luther. Han levede i Tyskland fra 1483 til 1546 og er kendt som munken og teologen, der med sine nye tanker om kristendommen startede reformationen. En bevægelse der var årsag til, at den vestlige kirke blev delt i en katolsk og en protestantisk del.

Konsekvenserne af Luthers tanker om kristendom og kirke blev mere omfattende end forskellige opfattelser af den sande religiøse lære. På Luthers tid gennemstrømmede religion alle dele af samfundet, og derfor fik de nye tanker afgørende betydning for ændringer i samfundet og opfattelsen af mennesket. For eksempel blev familien etableret som det vigtigste sociale fællesskab, og samarbejdet mellem bystyret og kirken om fattigforsorgen blev forløber

for nutidens velfærdssamfund. Luthers tanker har dermed haft stor betydning for, hvordan vi den dag i dag tænker om vores samfunds indretning og menneskets plads i verden.

MARTIN LUTHERS LIV

Martin Luther bliver født den 10. november 1483 i Eisleben i Tyskland. Hans forældre var Hans og Margrethe Luther. Som ung mand begynder Martin at studere jura på universitetet i Erfurt. Det er Martins far, der har bestemt, at sønnen skal studere jura, fordi han mener, at jurastudiet vil give ham gode karrieremuligheder. Men en voldsom hændelse ændrer med ét Martin Luthers livsbane.

Martin Luther har kun studeret jura et par måneder, da han en aften bliver fanget i et heftigt uvejr. Tanken om at skulle dø uden at have gjort sig fortjent til en plads i himlen gør ham skrækslagen. Han falder på knæ, beder til Sankt Anna og lover at blive munk, hvis han slipper fra uvejret i live. Få uger efter dropper han jurastudiet og bliver medlem af præsteordenen Augustiner-eremitterne.

MUNKELIVET

I klosteret knokler Martin Luther hårdt for at opfylde alle munkeløfterne. Men på trods af hans slid, føler han ikke at anstrengelserne bringer ham nærmere Gud. Han bliver præst, studerer teologi og ansættes som professor ved universitetet i Wittenberg.

Martin Luther

Luther fordyber sig fortvivlet i Biblen, og det begynder at gå op for ham, at menneskets frelse ikke afhænger af, hvad det selv udretter men alene af Guds nåde. Denne erkendelse gør munkelivet mere meningsfuld for ham, men med tiden bliver dette også anledningen til det brud med den katolske kirke, der kaldes reformationen.

95 TESER OG KAMPEN MOD PAVEKIRKEN

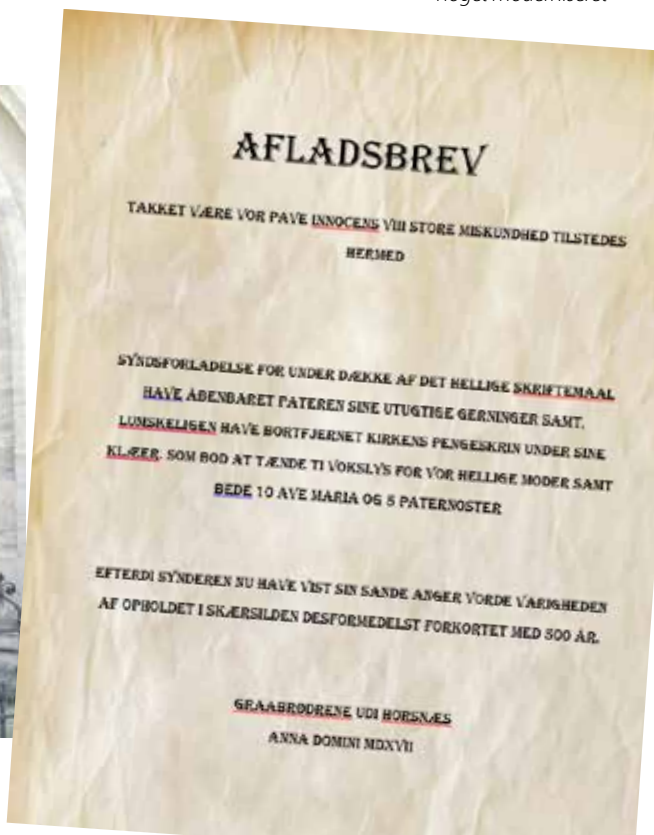
I efteråret 1517 skriver Martin Luther sine 95 teser imod afladen og de bliver opslået på døren til slotskirken i Wittenberg. Teserne bliver hurtigt spredt over det meste af Tyskland på grund af den nye bogtrykkerkunst. Teserne vækker straks røre i Rom, og snart indledes en kætterproces mod Luther. I 1520 udsteder paven en bandbulle, hvor han giver Luther 60 dage til at tilbagekalde teserne, og ellers vil han blive smidt ud af kirken. Luther svarer ved at brænde bulle offentlig og et halvt år senere bandlyser paven ham af den katolske kirke. Reformationen er for alvor i gang.

Teserne på kirkedøren

Aflatsbrev anno ca. 1500

Aflatsbrev anno 2017
noget moderniseret

Slotskirken Wittenberg

Donning Margrethe og den tyske præsident Joachim Gauck (t.v. på billedet) lige før festgudstjenesten ved genåbningen af Slotskirken efter lang restaurering den 2. oktober 2016. Ved denne gudstjenesten blev samtidig det antependium, som dronningen har arbejdet på, bl.a. med Lutherosen i midten taget i brug.

BANDLYSNING OG BIBELOVERSÆTTELSE

Pavens bandlysning betyder, at Luther må henrettes som kætter. Men med hjælp fra kurfyrste Frederik den Vises af Sachsen lykkes det for Luther at gemme sig på en borg i Wartburg. Her arbejder han intensivt med at oversætte det nye testamente til tysk. Tanken er, at alle selv skal have mulighed for at læse teksterne, så de ikke behøver pave eller præster som mellemed.

Imens er der store uroligheder i Wittenberg, og i 1522 beslutter Luther at tage tilbage.

TILBAGE I WITTENBERG

Da Luther er tilbage i Wittenberg fortsætter han med at forkynde sin lære om evangeliet. Hans tanker breder sig, og store dele af Tyskland og hele Skandinavien bliver evangelisk-lutherske.

I 1525 gifter han sig med Katharina von Bora, en tidligere nonne der har forladt klosteret på grund af

Katharina von Bora

I Torslunde kirke, ca. 10 km. øst for Roskilde kan man se denne maleriske alterbordsforside. Her vises en ægte luthersk gudstjeneste i de første år efter reformationen: Et barn døbes, præsten prædiker, og kirkegængerne modtager nadveren „i begge skikkelser“... dvs. man modtager både brød OG vin. Hidtil kunne menigmand kunne modtage brødet alene, så det at modtage vinen var en afgørende forskel mellem den gamle og den nye kirke. Alt på billedet foregår naturligvis ikke på samme tid, men som kunstner har man jo sin frihed!

Luthers tanker. Sammen får de seks børn, og deres familie bliver et forbillede for tyske familier og ophøjer ægteskabet til at blive et af reformationens vigtigste kendemærker.

MARTIN LUTHER DØR

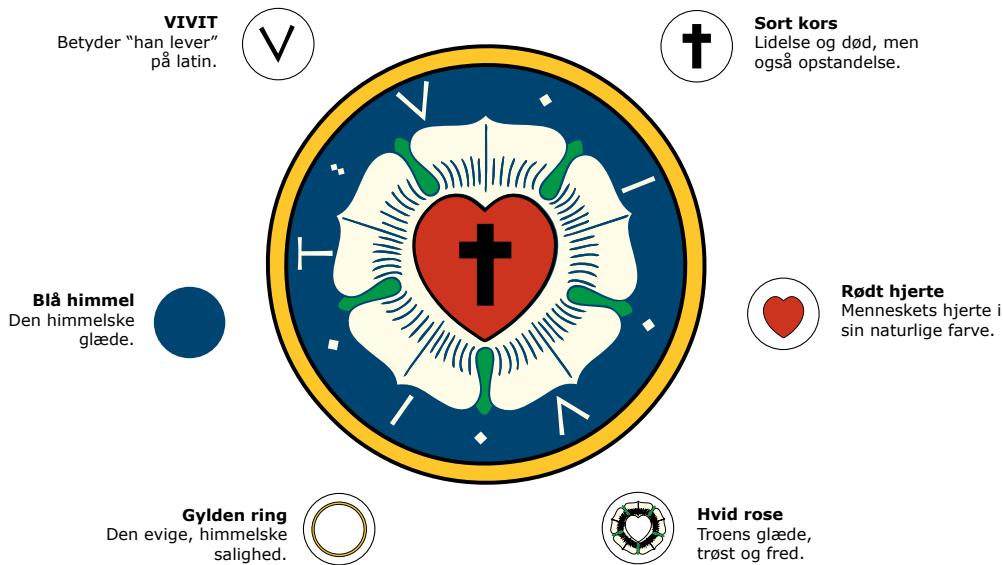
I alderdommen er Martin Luther plaget af et dårligt helbred og depressioner. Alligevel bliver han ved med at prædike og skrive, og han regnes i dag som en af verdenshistoriens mest produktive forfattere. Natten mellem d. 17. og d. 18. februar 1546 dør Martin Luther i sin fødeby Eisleben. Han bliver 62 år gammel. Han begravnes i Slotskirken i Wittenberg, hvor hans grav findes under prædikestolen.

For mig personligt har Martin Luther en stor betydning i min hverdag. I 2015 var jeg på Reformationsrejse sammen med mine teologi veninder Inger, Kirstine og Birthe. Turen var arrangeret af Provst i Hjørring, Thomas Reinholdt Rasmussen og tidligere Provst på Læsø, Ole Dybro. På rejsen så vi alle de steder der har en betydning for reformationen. En rejse der for mig har fået en stor betydning i min hverdag.

MARTIN LUTHERS 95 TESER MOD AFLADEN 31. OKTOBER 1517

På døren til slotskirken i den tyske by Wittenberg offentliggjorde teologen Martin Luther (1483-1546) den 31. oktober 1517 ifølge overleveringen 95 teser med titlen En afhandling til fastlæggelse af afladens vidnesbyrd. Teserne angreb den katolske kirkes handel med aflad og dermed det forhold, at man kunne købe sig til tilgivelse for sine synder. Offentliggørelsen af teserne er traditionelt blevet betragtet som den afgørende begivenhed, der igangsatte reformationen, som førte til et brud med den katolske kirke og dannelsen af en ny protestantisk kirke.

Der er dog flere problemer med den traditionelle fortælling om Luthers offentliggørelse af de 95 teser. Først og fremmest er omstændighederne omkring offentliggørelsen af teserne usandsynlig. Forløbet var snarere, at Luther indledningsvis sendte teserne til en række biskopper og samtidig eller umiddelbart derefter til lærde venner og bekendte. Og forment-

I 1530 fik Martin Luther udarbejdet et personligt segl (i form af en ring) med den såkaldte lutherrose på. Rosen blev siden et stærkt symbol på den evangelisk-lutherske kirke verden over.

Her i provstiet fik mange konfirmander af menighedsrådene en salmebog med en stiliseret lutherrose på forsiden som gave på den store dag. Faktisk meget smuk.

ligt var det ikke Luther selv, der siden slog tesserne op på kirkedøren. Endvidere gjorde Luther ikke dette i et angreb på eller som et opgør med den katolske kirke, men derimod for at invitere til en akademisk diskussion af en række punkter, som han anså for problematiske, og som der ikke fandtes nogen autoriseret kirkelære omkring, herunder særligt afladen. Således anerkendte Luther i tesserne da også fuldt ud pavens myndighed som kirkens jordiske overhoved. Luther nærrede i 1517 intet ønske om at bryde med den katolske kirke. I stedet ville han med tesserne starte en lærd debat om de for ham at se nødvendige reformer indenfor kirken med henblik på at sikre den rette lære.

Tesserne kom imidlertid ikke til debat på universitetet. Derimod var der andre, der fattede interesse for dem, lod dem oversætte fra latin til tysk og fik dem trykt, hvorefter de fangede en sådan folkelig interesse, at de blev udsendt i flere oplag. Således blev de til en

del af den bevægelse, vi i dag kender som reformationen.

Afladen, tesserens centrale omdrejningspunkt, opstod som fænomen i middelalderen. Aflad, der vil sige eftergivelse af straf (bodsstraf og straf i skærsilden), var tæt knyttet til den katolske kirkes bodssystem. Bod betegner en 'straf', som en person blev pålagt, for at det skulle opveje en begået synd og dermed forsones vedkommende med Gud. Fra middelalderen blev boden et af den romersk-katolske kirkes syv sakramenter. Handel med afladsbreve, hvormed mennesket så at sige kunne købe sig fri for synd og forkorte tiden i Skærsilden inden de kom i Himmerige, hører til den senmiddelalderlige periode.

Af Lone Cecilie Buus Jensen

SOMMERFEST I RAVNKILDE PRÆSTEGÅRD

Krista Ritter Kallestrup har skrevet denne lille beretning fra den dejlige, festlige og livsgalde søndag i Ravnkilde præstegård... en af de skønneste sommerfester nogensinde i præstegård. Tilligemed tog Krista nogle flotte billeder som gode minder fra dagen!

Holger Lyngberg

Søndag den 18. juni viste det lunefulde danske sommervejrlig sig fra den allerskønneste side lige fra morgenstunden, og sikke en optakt til årets sommermøde.

Der var allerede lørdag gjort klar til dagen, sat telt op, dækket borde og lavet smukke blomsterdekorationer.

Først på formiddagen kom THE GRANDFÆTTERS og stillede deres instrumenter op.

I god tid før gudstjenesten begyndte gæsterne at komme og sikke mange, hvor var det dejligt at så mange ville deltage.

Gudstjenesten blev indledt af Holger Lyngberg og Biskop Henning Toft Bro tog over holdt prædikenen, og forestod resten af gudstjenesten. Biskoppen indledte sin prædiken med at sige, at hvis han læst dagens tekst, inden han sagde ja ville det sikkert være blevet et nej, idet dagens tekst var meget mørk og tung. Det blev dog sagt i en spøgeful tone.

Efter Gudstjenesten var der lækkert tagselvord med mad fra Johnnys Kød i Nørager og selvom der var 25 gæster mere end der var bestilt mad til, var der mad nok så alle blev mætte.

Så kom GRANDFÆTTERS på banen, og sikke de kunne fortælle om livet i Thyborøn og andre af deres oplevelser, synge og spille.

Efter en god halv times musik var der "Sønderjysk kagebord" til den medbragte kaffe, hvilket også blev nydt.

Derefter igen en omgang musik og fællessang. Da vi sang "Fuglene letter" spillede Biskoppen med på guitaren, var det lige før taget på teltet lettet.

Det blev helt igennem en dejlig dag som vi sent vil glemme. Tak til alle gæster for at komme, Biskop Henning Toft Bro, GRANDFÆTTERS, hjælpere og ikke mindst Holger og Søren for at stille have og hus til rådighed.

*På menighedsrådets vegne
Krista Kallestrup*

Billeder fra
sammenfesten
2017

HØST GUDSTJENESTE

Høstgudstjenesterne i sognene har efterhånden fundet deres eget gode leje, og det der virker godt og er skønt at være med til, behøver man jo ikke at ændre på.

BRORSTRUP KIRKE

D. 10. SEPTEMBER KL. 16.30

Som altid deltager spejderne og er med til at gøre denne gudstjeneste til noget helt særligt: Deres glade stemmer og de flotte kurve med alverdens frugter fylder kirken med glæde og skønne dufte.

Efter gudstjenesten er der fællesspisning i det flotte Mejlby Kultur- og Medborgerhus.

Efter spisningen holdes der auktion over kurve, frugter, buketter og andet godt til spejdernes vel.

RAVNKILDE KIRKE

D. 24. SEPTEMBER KL. 10.30

Gennem snart mange år har høstgudstjenesten i Ravnkilde fundet sted den sidste søndag i september, hvor Lokalhistorisk Forening holder sit traditionelle åbent-hus-arrangement. Således også i år.

Efter gudstjenesten står frokosten klar i Ravnkilde forsamlingshus.

KONCERT I RAVNKILDE KIRKE

SØNDAG D. 29. OKTOBER KL. 16.00
I RAVNKILDE KIRKE

Denne søndag eftermiddag får vi igen besøg af to unge herrer, som er sande virtuoser på deres violiner: Valdemar og Villads.

Sidste år gav de to musikere de fremmødte en vidunderlig oplevelse, og det blevet lovet, at de kommer igen... og det gør de så!

Om sig selv skriver Villads:

Jeg hedder Villads og spiller violin. Jeg har altid elsket musik og at optræde. Gennem violin kan jeg kombinere musik med at stå på en scene og det er perfekt! Jeg har deltaget i klassiske konkurrencer og vundet diverse priser, bl.a. i Ungarn og i Berlin til Jugend Musi-

ziert og i Danmark til Berlingske klassiske konkurrence, Øresundssolist og Vidunderbørn. Jeg spiller også klaver til husbehov. Jeg spiller mest klassisk musik, men også folkemusik. Mine favorit komponister er bl.a. Sibelius, Grieg, Khatchaturian och Sarasate jeg kan også godt lide hip hop. Jeg kan faktisk lide rigtig meget forskelligt musik.

Ud over musik spiller jeg bordtennis maler og tegner og synger. Og jeg har spillet teater. Men pt har jeg ikke tid til det.

Jeg håber at jeg kan blive solist og optræde over hele verden i fremtiden.

SANGAFTNER PÅ RAVNKILDE SKOLE

Efterårets to sangaftner er fastsat til:

TIRSDAG D. 5. SEPTEMBER

TIRSDAG D. 7. NOVEMBER

Begge aftner kl. 19.30

Vi synger af karsken bælg fra højskole-sangbogen. Hver aften slutter med en slags "ønskekoncert".

Tag selv kaffe og brød med!

ALLE HELGEN I KIRKERNE

Søndag d. 5. november

Dåbens lys er tændt, når livet slukkes...

Søndag d. 5. november kaldes allehelgenssøndag, og vi fortsætter den gode og meningsfulde tradition med at tænde et lys og læse navnene op på dem, som vi har sagt farvel til.

Jeg har fået mange tilkendegivelser på, at man værdsætter den måde, hvorpå det fortælles, at vi alle – både de levende og de døde – på en måde lever i Guds have.

Gudstjenesterne finder sted:

BRORSTRUP KIRKE KL. 15.00

RAVNKILDE KIRKE KL. 16.30

SKUMRINGSTIMER I PRÆSTEGÅRDEN

Vi fortsætter med de stille og rare søndags-eftermiddage i præstegården. I efteråret ser programmet sådan ud:

SØNDAG D. 15. OKTOBER
KL. 14.30-16.30

Arne Sloth Kristoffersen

Fhv. skoleinspektør i ved Bavnebakkeskolen i Støvring

Arne skriver om denne eftermiddag:

Mennesker mellem hav og fjord". Foredragsholderen er født i Brovst i 1942, hvor hans far havde en korn- og foderstofforretning i 46 år samtidig med, at han gennem 15 år var formand for kommunens socialudvalg. Forretningen havde kunder i hele området mellem Vesterhavet og Limfjorden. Naturforholdene på denne korte strækning på kun 16 km var meget forskellige og dermed også livsforholdene og de sociale forhold. Området omfatter den dårlige jord i Klitten, 30 km² mose, store vandlidende områder samt Hjørring Amts bedste jord i Gammel Brovst. De store klit- og moseområder rummede mange fattige mennesker, hvis kamp for tilværelsen er beskrevet af Johan Skjoldborg, der i 1990'erne var lærer i Koldmose skole. Hvem kender ikke "Når vinteren rinder i grøft og i grav" og ro-

manen "En stridsmand". Forfatteren har truffet mange forskellige mennesker som kunder i forretningen samtidig med, at han traf mange med sociale problemer såvel i forretningen som i hjemmet, for dengang fungerede socialudvalgsformanden også

socialrådgiver. Derved bliver foredraget især en beretning om livsforholdene i 1940'erne og 1950'erne; men mange mennesker med rod langt tilbage i 1800tallet vil også blive portrætteret. Forfatteren fortæller ligeledes om beboerne i barndommens gade, Østergade, hvor aldersgrupperne levede tæt op ad hinanden, og hvor medlemmerne af byens tre store, kristne trossamfund levede fredeligt sammen. Men foredragsholderen vil også fortælle om arbejdet med artiklen: "George Mac Donald – Fra USA via Brovst til Østfronten" og med bogen "Brovst som arbejderby", der beskriver arbejdslivet før, under og efter besættelsen i det fattige område mellem Limfjorden og Vesterhavet. Med udgangspunkt i lokale eksempler vil foredraget i høj grad blive alment.

SØNDAG D. 19. NOVEMBER
KL. 14.30-16.30

Troels Laursen

Sognepræst, sygehuspræst, kunstanmelder og i øvrigt et rart menneske

Troels skriver om eftermiddagen:

I dag skal der sør'me leves" – en eftermiddag med sang og opsang! Den folkelige digter Benny Andersen er kendt og elsket for sine sange og digte gennem et langt liv. Foredraget tager tilhørerne med rundt i det specielle Andersenske univers, hvor det altid handler om at leve livet, mens man har det og turde elske,

mens man har det og turde elske, mens man kan det. Der vil blive læst op af både kendte og mindre kendte digte og noveller og der vil blive mulighed for at synge med på et par kendte sange. Alt sammen i den humoristiske skæve ånd, som kendetegner Benny Andersens værker. Kort sagt en eftermiddag med sang og opsang!

GUDSTJENESTELISTE

SEPTEMBER-OKTOBER-NOVEMBER 2017

DATO	DAGENS NAVN	KLOKESLÆT	KIRKE
3. september	12. søndag efter trinitatis	9.00	Brorstrup HL
		10.30	Ravnkilde HL
10. september	13. søndag efter trinitatis	10.30	Ravnkilde HL
		16.30 høst	Brorstrup HL
17. september	14. søndag efter trinitatis	10.30	Ravnkilde TSN
24. september	15. søndag efter trinitatis	10.30 høst	Ravnkilde HL
1. oktober	16. søndag efter trinitatis	9.00	Brorstrup HL
		10.30	Ravnkilde HL
8. oktober	17. søndag efter trinitatis	9.00	Ravnkilde TSN
		10.30	Brorstrup TSN
15. oktober	Skumringstimer, se omtale	14.30-16.30	Præstegården
22. oktober	19. søndag efter trinitatis	9.00	Brorstrup HL
		10.30	Ravnkilde HL
29. oktober	20. søndag efter trinitatis	10.30	Brorstrup HL
		16.00	Ravnkilde Koncert med Villads og Valdemar
5. november	21. søndag efter trinitatis	15.00	Brorstrup HL
		16.30	Ravnkilde HL
12. november	22. søndag efter trinitatis	10.30	Brorstrup HL
19. november	Skumringstimer, se omtale	14.30-16.30	Præstegården
26. november	Sidste søndag i kirkeåret	10.30	Brorstrup TSN
3. december	1. søndag i advent	10.00	Brorstrup HL
		15.30	Ravnkilde HL

